

Täysistunto

Torstai 20.2.2020 klo 15.59—19.11

3.3. Suullinen kysymys maatalouden kannattavuuden parantamisesta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 14/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Myös kristillisdemokraatit olivat ilmoittaneet aiheekseen maataloustuet. — Edustaja Räsänen.

Keskustelu

16.36 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Suomalainen maatalous on käynyt läpi radikaalin rakennemuutoksen parinkymmenen vuoden aikana. Euroopan unionin yhteinen maatalouspolitiikka on tuonut mukanaan paljon byrokratiaa ja isommat tilakoot. Vaikka EU:lla on yhteinen maatalouspolitiikka, sillä ei ole yhteistä ruokaturvaa, ja kotimainen ruoantuotanto on edelleen tärkeää paitsi laadun ja turvallisuuden myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Maatalouden kannattavuus on edelleen heikentynyt. Maatalousyrittäjien tuntipalkka on keskimäärin 5 euroa 40 senttiä, ja aika monet maatalousyrittäjät työskentelevät jaksamisensa äärirajoilla. Mahdolliset leikkaukset toisivat merkittävää lisärasitusta. Kysynkin teiltä, maatalousministeri: mitä hallitus tekee maatalousyrittäjien tulokehityksen kääntämiseksi nousu-uralle?

16.37 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin yhtyä kaikkiin noihin, mitä maatalouden tilanteesta, edustaja Räsänen, tässä kysymyksessänne esititte. Kannattavuuden osalta se on heikko, se ollut viimeiset kymmenen vuotta heikko. No mitä hallitus on tehnyt? Ensinnäkin me paikkasimme tälle vuodelle kaikki ne tukiaukot, joita maatalouteen uhkasi tulla — kaikki tukiaukot on paikattu. Sen lisäksi me pääomitimme myöskin Maatilatalouden Kehittämisrahasto Makeraa, jossa sitten niitä tulevaisuusinvestointeja, joilla myös kohennetaan kannattavuutta, on mahdollista tehdä. Mutta tärkein asia on se, että meidän elintarvikemarkkinat toimisivat nykyistä oikeudenmukaisemmin. Sillä ratkaistaan se kestävä kannattavuus, jota me ehdottomasti haluamme — varmaan koko sali haluaa sitä maataloudelle. Se on huoltovarmuuskysymys, se on meidän tulevaisuuskysymys, se on myöskin valtava mahdollisuus sille kestäväälle ruoantuotannolle, jota suomalainen maatalous edistää ja edustaa. Siksi markkinoiden toimivuuden eteen me olemme tehneet töitä jo viime kaudella — elintarvikemarkkinalaki, [Puhemies koputtaa] alkuperämerkinnät — ja niitä me jatkamme tällä vaalikaudella, [Puhemies koputtaa] ne ovat meillä myöskin hallitusohjelmassa. [Välihuutoja] Ja näistä yhteensä sitten se kannattavuuden parantuminen tulee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 10/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt pyydän tosiaan niitä edustajia, jotka tästä aihealueesta haluavat lisäkysymyksiä esittää, painamaan V-nappia.

16.39 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden ohella meidän täytyy olla huolissamme myös yleisesti ottaen meidän työn tuottavuudesta. Nimittäin Eurooppa on viimeisen 20 vuoden aikana jäänyt kilpailijamantereita — Pohjois-Amerikkaa, Aasiaa — jälkeen työn tuottavuudessa todella paljon. Kyse on ehkäpä siitä, että digitaalisissa sisämarkkinoissa emme ole onnistuneet niin hyvin kuin voimme ja alustatalouden uudet yritykset — googlet, facebookit, amazonit, alibabat — ovat kaikkialla muualla kuin Euroopassa. Nyt kysyisinkin ministeriltä: mitkä ovat ne elementit tässä seuraavassa rahoituskehityksessä, jossa nimenomaan saamme tätä etumatkaa kiinni? Nyt tämä vielä on talouspoliittinen kysymys, mutta kun seuraava teknologinen aalto tulee, tekoäly, niin sitten tämä muuttuu ihan turvallisuus- ja ulkopoliittiseksi kysymykseksi, joten mitkä ovat ne elementit, joilla me saamme nyt tuottavuusloikan?

16.40 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajalle kysymyksestä. Sikäli tietenkin se pitää paikkansa, että Euroopan laajuisesti, esimerkiksi edellisen komissaari Kataisen toimesta, on nostettu keskusteluun sitä, kuinka Eurooppa ja EU pärjäävät kiristyneessä kilpailussa, kun toisaalta on noussut protektionismia Yhdysvaltojen suunnalta ja toisaalta Kiina on pelannut aivan erilaisilla säännöillä kuin mihin olemme tottuneet Euroopassa. Joten kyllä tässä monivuotisessa rahoituskehityksessä on erittäin paljon sen kaltaisia asioita, joilla pyritään luomaan uutta kasvua, vahvistamaan sisämarkkinoita, niiden digitalisaatiota, mistä te mainitsitte. Ja Suomen kannalta tietenkin keskeistä on se, että koheesiorahoituksessa Suomi pärjää ja onnistuu. Me olemme pystyneet sitä käyttämään tuottavuutta ja kasvua edistäviin asioihin kauttaaltaan tässä maassa, esimerkiksi Erasmus+-ohjelma on myös meille erittäin keskeinen. Ja kaiken kaikkiaan, jos miettii vaikkapa sitä Green Deal -ohjelmaa, niin mitä muuta silläkin tavoitellaan kuin tuottavuuden ja kilpailukyvyn parantamista ja samalla vastaamista ilmastomuutokseen?

16.41 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Brysselissä neuvotelaa juuri nyt Suomen kannalta kohtalonkysymyksistä: siitä, miten käy suomalaisen maatalouden tulevaisuudessa ja maaseudun ylipäänsä. Suomi on ollut nettomaksaja EU:ssa jo vuosikausia. EU:n yhteinen maatalouspolitiikka sanelee myös tukipäätökset. Totta kai me yritämme sieltä jotakin takaisinkin.

Suomi kuuluu niin sanottuihin kakkospilarimaihin, ja näin ollen on tulossa rankat leikkaukset perustuen pitkälti ilmastotavoitteisiin, jotka Suomi puheenjohtajamaana nosti näyttävästi esille, mutta ei sanaakaan silloin maataloutemme tilanteesta. On muistettava, että maataloustuilla tuetaan myös ruoan hintaa, että se olisi edullisempaa meille kuluttajille, että saamme antibioottivapaata, eettisesti, eläinten hyvinvointia ajatellen tuotettua ruokaa.

Arvoisa hallitus: mitä on odotettavissa näistä neuvotteluista? Me perussuomalaiset haluamme taistella suomalaisen viljelijän ja suomalaisen maatalouden ja maaseudun puolesta. Oletteko tässä nyt tumput suorina ja tyydytte siihen, että ruoan tuotanto ehtyy [Puhemies koputtaa] ja viljelijät joutuvat konkurssiin, konkurssiaalto lisääntyy? [Jukka Gustafssonin välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 10/2020 vp

16.42 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos oppositio on huolissaan kotimaisesta viljelijästä, niin silloin suosittelen teille hallituksen tukemista, [Välihuutoja] koska tämän hallituksen yksi keskeisimmistä neuvottelutavoitteista on nimenomaan se maaseudun kakkospilari, johon edustaja Elomaa tässä viittasi.

Kuten olemme mediasta saaneet huomata, pääministeri edustaa oivallisesti Suomea siellä tällä hetkellä ja neuvottelee sen puolesta, että tässä maassa on puhdasta ruoan tuotantoa myös tulevaisuudessa. Koska hallitus on varautunut kaikenlaisiin tilanteisiin, siihenkin, että neuvottelutulos ei ehkä olisi niin hyvä kuin oletamme, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho! Ei ollenkaan hyvä!] me olemme myös kansallisesti valmiita kompensoimaan sitä. Mutta se on meidän aivan kärki- ja ykkösprioriteetti, että nimenomaan maaseudun kehittämiseen liittyvä rahoitus pystytään turvaamaan eurooppalaisissa pöydissä. Me menemme kansallinen, isänmaallinen kärki edellä siinä.

Ja haluan vielä todeta teille, että nimenomaan maataloudessa ne ilmastotoimet ovat Suomen kannalta keskeinen asia, koska maatalous on niin iso ratkaisu myös ilmastomuutokseen.

16.43 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä olen täysin samaa mieltä edustaja Elomaa kanssa, että suomalainen laatu- ja tuotanto, antibiootittomuus, torjunta-aineiden äärimmäisen vähäinen käyttö, hyvä eläintautitilanne ja niin edelleen, ovat meille kilpailutekijöitä. Tämä on yksi asia, missä markkinat eivät toimi. Me emme saa siitä markkinoilta tällä hetkellä sitä hintaa, mitä sen tuottaminen maksaa. Sen takia markkinoiden toimivuus ja huomion kiinnittäminen siihen on äärimmäisen tärkeää.

Sitten asiasta, josta en ole ollenkaan samaa mieltä. Sanotte, että Suomi ei pitänyt kakkospilaria esillä puheenjohtajanaan. Kyllä pidettiin. Se oli nimenomaan se meidän asia: kakkospilari [Antti Kurvisen välihuuto] ja maaseudun kehittäminen ja siihen liittyvät ympäristö- ja eläinten hyvinvointitoimet, jotka liittyvät myöskin siihen maatalouden kannattavuuteen. Se on edelleen meillä vahvasti esillä, ja sitä viestiä vie myöskin pääministeri Marin nyt tällä hetkellä Brysselissä eteenpäin.

16.45 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime syksynä, kun Suomi oli EU:n puheenjohtajamaa, kokoomuslaiset poliitikot arvostelivat hallitusta maatalouden liian voimakkaasta painottamisesta EU:n rahoituskehysneuvotteluissa [Keskeltä: Ohhoh!] ja niiden asioiden, joita esimerkiksi edustaja Wallinheimo toi tässä keskustelussa esille, liian vähästä painottamisesta. Fakta nyt kuitenkin on se, että näissä EU:n rahoituskehysneuvotteluissa suurin rahallinen ponnistus Suomen hallitukselta liittyy juuri siihen, että saamme näitä maatalousrahoja pöydällä olevasta esityksestä nostettua.

Mutta, kuten ministeri Kulmuni totesi, maataloutta tarvitaan myös ilmastotoimissa. Täsähän ei suomalaista viljelijää voi jättää yksin. Tarvitaan sellaisia maataloustuen rakenteita, jotka tukevat suomalaista viljelijää maatalouden muuttamisessa ilmaston kannalta paremmaksi. Kysyn: mitä hallitus tekee tämän asian suhteen, jotta maataloustuen rakenne tukee maatalouden kehittämistä ilmaston kannalta paremmaksi?

16.46 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On ihan selvää, että silloin, kun puhutaan maankäytöstä, puhutaan aina myöskin ilmasto- ja ympäristötoimista. Meillä sekä maatalous että metsätalous ovat kestävää, ja me

Pöytäkirjan asiakohta PTK 10/2020 vp

haluamme niistä vieläkin kestävämpiä. Siitä on hyvät kirjaukset meillä hallitusohjelmassa, ja sen mukaan me myöskin toimimme eri tahoilla.

Otan yhden esimerkin: 90 prosenttia suomalaisista viljelijöistä on sitoutunut parhaillaan menossa olevan ohjelmakauden osalta ympäristökorvausjärjestelmään — 90 prosenttia. On erittäin tiukat säädökset siitä, mitä pitää tehdä, jotta täyttää ne ehdot, ja siitä myöskin maksetaan. Nyt osan Euroopan unionia ja komission ehdotus on, että sitä pienennettäisiin. Se on juuri se, mitä me emme voi hyväksyä. Me emme voi hyväksyä sitä — vähän niin kuin edustaja Hassi täällä totesi, että viljelijää ei saa jättää yksin. Ei tietenkään. Kannattava maatalous ja järkevät, viisaat, toimivat, vaikuttavat ilmastotoimet kulkevat käsi kädessä. [Puhemies koputtaa] Siksi sen kannattavuuden kohentaminen on oleellinen asia, ja siihen kuuluu myöskin riittävä kannuste- ja tukitaso.

16.47 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voin vakuuttaa edustaja Hassille, että kokoomus on pitänyt suomalaisen viljelijän puolta niin aiemmissa EU-neuvotteluissa kuin tämänkin eduskunnan toiminnassa.

Arvoisa puhemies! Kokoomus kannattaa ja toivoo Suomeen uusia investointeja ja uusia työpaikkoja. Näitä työpaikkoja suomalainen metsäteollisuus on luvannut esimerkiksi Kemiin, Kemijärvelle ja monelle muulle paikkakunnalle, joihin investointeja kovasti odotetaan. Työpaikat olisivat enemmän kuin tärkeitä koko isänmaan kannalta.

Kun nyt EU:n suunnitelmissa, tässä suuressa Green Deal -ohjelmassa, vilahtelee myös EU:n metsästrategian uudistaminen, niin tämä tulee olemaan Suomelle aivan elintärkeä kysymys, että metsäpolitiikka pysyy tulevaisuudessa kansallisissa käsissä.

Arvoisa puhemies, kun hallituksen vastauksissa EU-neuvottelujen osalta on haparointia, niin voiko hallitus kuitenkin vakuuttaa, että edes metsäpolitiikka pysyy suomalaisissa käsissä ja näitä investointeja voidaan viedä turvallisista mielin eteenpäin?

16.48 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen vastauksissa meidän luonnonvara-alaamme, meidän maatalouteemme, metsäalaamme ei ole minkäänlaista haparointia. Meillä on täysin yhtenäinen linja, ja se linja on hyvin samankaltainen kuin se oli viime eduskuntakaudella. [Välihuutoja] Ei se siitä ole miksiäkään muuttunut. Miksi muuttuisikaan? Se on meidän kansallinen, yhteinen tila, ja te ette, arvoisa kokoomus, saa nyt tätä muutettua yhtään miksiäkään, se nyt vain on niin. [Eduskunnasta: Musta ei muutu valkoiseksi!]

Ja se, mitä metsästrategiaan tulee, me ajoimme omana puheenjohtajakautena erittäin voimakkaasti sitä, että metsästrategia, eurooppalainen metsästrategia uudistetaan ja se on itsenäinen osa Green Dealia, jolloin siinä otetaan myöskin sekä sosiaaliset että taloudelliset asiat huomioon, totta kai biodiversiteetti myös. Kaikki nämä kestävä kehityksen kolme pilaria otetaan huomioon. Se on meidän lähtökohtamme yksiselitteisesti, yksimielisesti, mustaa valkoiselle kirjoitettu. Ei se muutu miksiäkään. Ja sitä me ajamme tämän asian osalta. Tällä kaikella me pystymme myöskin vastaamaan niihin ilmasto- ja ympäristötaavoitteisiin, [Puhemies koputtaa] joita meillä on.

16.49 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän maatalous- ja ruokapolitiikan tavoitteena on ollut ja on myös tulevaisuudessa oltava kansallisen ruokaturvan ja hyvän ravitsemuksen takaaminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 10/2020 vp

Ministeri Leppä puhui maatalouden huonosta kannattavuudesta, joka on kestänyt jo kymmenen vuotta. Se ei ole ollut vain heikko, vaan katastrofaalisen heikko. Tämä on johtanut siihen, että maatalouden velkaantumisaste suhteessa liikevaihtoon on tänä päivänä noin 90 prosenttia. Siksi Suomella ei ole varaa eikä Suomen tule hyväksyä maataloussaantojen huomattavaa leikkausta.

Mitä tapahtuu, jos maataloustuet, EU:n maataloustuet pienenevät 300 miljoonalla? Mitä sen jälkeen, jos tämä hallituksen valitsema neuvottelustrategia johtaa siihen, että työnnetään tai viedään maatalous ja metsäteollisuus maihin, joiden ilmastotoimet ja käytännöt ovat meitä paljon jäljessä? [Timo Heinonen: Erinomainen kysymys!]

16.50 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä mietin, että oletteko te edustaja nyt kuunnellut, mitä hallitus on koettanut vastata täällä. Sitä, että meidän ykköstavoitteitamme niissä neuvotteluissa, joissa pääministeri edustaa tällä hetkellä tätä maata, on se, että Suomi turvaa maatalouden rahoituksen. Me olemme käyneet läpi jopa yksityiskohtaisemmin sitä maaseudun kakkospilaria.

Maatalousministeri Leppä kertoi juuri metsästrategiaan liittyvästä valmistelusta, ja myös hallitus on omilla toimillaan tehnyt sen kaltaisia tekoja, joilla pyritään luomaan suomalaiselle teollisuudelle hyvää ja turvallista toimintaympäristöä.

Ja jos miettii niitä metsiin liittyviä kysymyksiä, niin totta kai Suomelle metsäisenä maana on keskeistä se, että myös muualla Euroopassa tiedetään, mitä kaikkea siitä puusta voi tehdä ja kuinka sitä pystytään jalostamaan laboratorioita myöten niin, että me pystymme korvaamaan vaikkapa muovia tulevaisuudessa kotimaisilla puuperäisillä raaka-aineilla, joten tämän hallituksen tavoitteena on erittäin isänmaallinen politiikka myös niissä neuvotteluissa, joissa pääministeri tällä hetkellä on. [Jukka Gustafsson: Oppositio jää kyllä jalkoihin nyt!]

Kysymyksen käsittely päättyi.